

Sabancı Üniversitesi: Farklı öğretim programı, farklı hedefler

- Sabancı Üniversitesi'nde Türkiye'deki klasik devlet üniversitelerine göre önemli farklılıklar olduğu söyleniyor. Nedir Sabancı Üniversitesi'nin farklılıkları?

Kemal İNAN: Sabancı Üniversitesi'nin etkinlikleri 1994'ten beri sürüyor. Lisans eğitimine 1999 yılında başladık. Lisans bu yıl üçüncü sınıflara gelindi. Yüksek lisans ve doktora programlarımızı da iki yıldır sürdürüyoruz. Bu yıl 100'ün üzerinde, yüksek lisans ve lisansüstü doktora öğrencimiz var. Eğitim ve araştırmada Türkiye'de alışılmış modelin dışında bir model uyguluyoruz. Farklı olması birkaç nedene dayanıyor. Bunlardan biri Türkiye'deki lise eğitiminin eksikliklerini görmemiz. Bazı özellikler ise Dünya'nın şu andaki belli eğilimlerine uyumlu, o eğilimleri göz önüne alan bazı yenilikler. Yani bu yeniliklerin bir kısmı Türkiye'nin özgün durumundan kaynaklanıyor bir kısmı da Dünya'daki değişikliklerden kaynaklanıyor. Türkiye'de öğrenciler üniversiteye giriş sınavları nedeniyle lise eğitiminin önemli bir kısmında bilgileri almadan yani hazmedmeden mezun oluyor. En basitinden yazma yetenekleri oldukça zayıf. Okuma, anlama, yabancı dil, yazma yeterince gelişmiyor. Son derece rekabetçi bir giriş sınavı içinde test usulü, sorulara çok kısa sürede cevap verebilecek şekilde yetiştiriyor öğrenciler. Lise 1'den itibaren bu giriş sınavları çocukları kavrıyor için bu sistemin bir yandan en iyisini seçen bir yandan da zedeleyen bir tarafı var. Biz bu zedelenmenin farkında olduğumuz için buradaki eksiklikleri tamamlayıcı bir yapı içindeyiz. ■

Devlet üniversitelerinin içinde bulunduğu ekonomik zorluklar ve yaşam koşulları her geçen gün daha da olumsuzlaşan öğretim üyelerinin artan bir bızla vakıf üniversitelerine göçü, bu üniversiteleri toplum gündeminde ön sıralara taşıdı.

Vakıf üniversiteleri içinde, kampus alanının devletten talep edilmesinden bu yana konuşulan Sabancı Üniversitesi kimi çevreler tarafından 'Holding'e eleman yetiştiren üniversite' olması iddiası ile eleştiriliyor.

Öte yandan aynı üniversite Türkiye'de benzeri olmayan

bir öğretim programı uygulaması nedeniyle de tartışma konusu. Diğer tüm üniversitelerde öğrenciler önce girmek istedikleri bölümü seçerken, Sabancı Üniversitesi'nde öğrenci tercihi ikinci yılın sonunda belirleniyor.

Sabancı Üniversitesi'ndeki öğretim programını ve kamuoyunda bu üniversite ile ilgili merak edilen konuları Araştırma ve Lisansüstü Politikaları Direktörü Prof. Dr. Cemil ARIKAN ve Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kemal İNAN ile görüştük.

Sistemimizde ne var? Mesela birinci sınıfta dile çok önem veriyoruz. İngilizce dışarı açılan bir pencere olduğu için bayağı hakim olmasını istiyoruz. Sosyal bilimlere ilgi duymasına ve kendi teknik dünyası dışındaki dünyayı öğrenmesine, anlamasına çok büyük önem veriyoruz. Yazma yeteneklerinin gelişmesine büyük önem veriyoruz. Yine öğrencilerin bazen takım halinde bazen kendi başına inisiyatif kullanarak iş yapabilmesi ve kendi işine kendi karar verebilmesi, kendinin bir yapıyı kurup onun üzerinde çalışabilme yeteneğini kazanabilmesine çok önem veriyoruz. Öğrencileri bağımsız çalışmaya iten mekanizmalarımız var. Öğrenci daha üniversiteye girer girmez bu başlıyor. Nasıl başlıyor? Toplumsal duyarlılık projelerimiz var. Çeşitli sivil toplum örgütleriyle Türkiye'nin çeşitli bölgelerine giderek toplumun farklı kesimleriyle iletişim kuruyorlar, geliyorlar burada yaptıkları projeleri açıklıyorlar. Böyle bir projede en azından 40 saat çalışmış oluyorlar.

Cemil ARIKAN: Sabancı Üniversitesi'ne girmiş her öğrenci ister hazırlık okumak üzere girsin ister doğrudan birinci sınıfa başlasın mutlaka bir toplumsal duyarlılık projesi yapıyor, grup halinde. Grubu kendileri belirliyor, hangi projede çalışacaklarına kendileri karar veriyor ve proje yapıyorlar.

- O projelerden birini açabilir miyiz?

- Diyelim ki yaşlılarla ilgili bir proje yapıyorlarsa o proje çerçevesinde İstanbul'daki bir veya birden fazla yaşlıların bulunduğu bir mekanda onlarla birlikte bir proje oluşturuyorlar ve bu projeyi başından sonuna yürütüyorlar. Daha sonra bunu bir proje olarak bize ve arkadaşlarına yıl sonunda sunuyorlar. Şu ana kadar 19 sivil toplum örgütüyle, 40'in üzerinde proje yapmışız. Burada sadece bir teknik eğitim almakla kalmamış,

*Sabancı Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. Kemal İNAN*

bu toplumu tanısin bu toplumun sorunlarından haberdar olsun, bir takım ile çalışmasını öğrensin, arkadaşlarıyla iletişim kurmasını öğrensin biz bunu istiyoruz. Bundan öğrencilerimiz de çok memnun. Çünkü projelerini bitirdiklerinde bu uğraşlarını bırakmıyorlar, yeni gelenlere ağabeylik ediyorlar, sivil toplum örgütleriyle yoğun bir şekilde çalışmalara giriyorlar.

- Birlikte proje yürütülen birkaç örgüt adı sayabilir misiniz?

- Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı, Darülaceze, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ile çalıştılar. Deprem bölgesinde çalışıyorlar. İki yıl üst üste Van'da çalıştılar, Elazığ'da, Gaziantep'te çalıştılar. AKUT'la da çalışıyorlar.

Üniversite akademik mükemmeliyeti bulmayı çok önemsiyor ama bunu yeterli görmüyor. Üniversite'de ortaya çıkan değerlerin toplumsal ve ekonomik faydaya dönüşmesini istiyor. Dünyanın en büyük akademik dergilerinde yayınlar yapmalarını elbette ki istiyoruz ama esas bizim istediği-

miz ortaya çıkan bu değerlerin topluma yansması. Topluma katma değer yaratacak şekilde yansması. Bu çok önemli felsefi bir yaklaşım ve dünya görüşü. Dolayısıyla toplumla iç içe yaşamayı becerebilmesi ve toplumu anlayabilmesi lazım.

- Bunun finansmanını üniversiteniz mi sağlıyor?

Kemal İNAN: Evet. Gayet mütevazı bir finansmanı var ve çok iyi kullanıyoruz. Hakikaten çok hoşumuza gidiyor, iyi yönetilen etkinliklerimizden biri.

Bunun dışında ikinci önemli etkinliğimiz Dil Okulu. Hemen şimdi söyleyeyim Dil Okulu'nda yalnızca İngilizce öğretilmiyor Türkçe de öğretiliyor. Yazma Merkezi var. Öğrencilerimize girdikleri andan itibaren birer diz üstü bilgisayar veriyoruz. Müthiş bir alt yapımız var, bilgisayara 8 bin ayrı yerden girilebiliyor. Yatakhane-den sınıflara kadar her yerden bilgisayara girilebiliyor. Bayağı iyi bir kampus ağıımız var. Bütün Dünya'ya ulaşılabilir. Bilgisayar içindeki birtakım olanakları

kullanmasını birkaç hafta içinde öğreniyor. Bilgisayar bilgisi kolektif bir bilgi olduğu için arkadaşlarıyla paylaşabiliyor. Bunun mütâhş yararını görüyor.

İkinci önemli bağımsız çalışma deneyimi Proje 102 diye bir dersimizde kazanılıyor. Öğrenciler ya birinci sınıfın ikinci döneminde ya da ikinci yılın ikinci döneminde almak zorunda. Kendi alanlarını belirlemeden önce takımlar halinde bir proje teklif ediyorlar, bütçesini, çalışma programını çıkarıyorlar, bir ara rapor veriyor ve sonunda projenin ana sunuşunu yapıyorlar. Bunu daha mesleki ders almadan yapıyorlar. Böyle bir projeyi sosyoloji dersinde robotlar üzerinde de yapabilir,

hiçbir kısıt yok. Herhangi bir meslek konusunda formal bir eğitim almadığı halde hoşuna giden bir konuya girebilme cesaretini göstermek de çok önemli bir şey. Kafa göz yara yara yerinde ve zamanında bir şeyi öğrenerek gideceksin.

Daha sonra bağımsız çalışma bağlamında staja çok ciddi önem veriyoruz lisansta. Stajda sadece öğrencileri sanayiye yollamakla yetinmiyor, gittikleri yerlerde yine takım halinde iki üç öğrencinin belli bir projeyi başından sonuna yapmalarını istiyoruz. Bunu Türkiye'de yapan başka üniversite de yok. Staj yurt içinde de olabilir yurt dışında da. Bu yapıyı şu anda kurma aşamasındayız. Staj

zorunluluğu üçüncü sınıfın sonunda geliyor. Üçüncü sınıfımız bu yıl başladığı için dönem sonunda ilk defa deneyeceğiz. 12 hafta yurt içi veya yurt dışında bir yere gidip böyle bir proje geliştirip sonra da sunuşunu burada yapacak. Bu da üçüncü bağımsız çalışma antrenmanı.

Bitmedi, dördüncü sınıfa geldikten sonra Tasarım ve Proje diye bir dersimiz var. Buna lisans bitirme projesi diyeyim. Bunun üzerindeki deneylere bakıyoruz. Her programda böyle bir ders var. Çoğunda iki dönemlik, bazılarında bir dönemlik, Tasarım ve Proje dersi. Burada da bağımsız bir projede çalışmalarını gerekiyor.

"Birinci sınıfta hangi fakültede olursa olsun tüm öğrencilerimiz aynı dersleri okuyor"

Sabancı Üniversitesi Araştırma ve Lisansüstü Politikaları Direktörü
Prof. Dr. Cemil ARIKAN

Cemil ARIKAN: Burada biz nasıl öğrenci alıyoruz ve şu andaki öğrencilerimiz kendi geleceklerini nasıl çiziyorlar konusuna geçelim.

Biz bölümlere öğrenci almıyoruz. Üç fakültemiz var. Bunlardan bir tanesi sadece yüksek lisans düzeyinde Yönetim Bilimleri Fakültesi MBA programları yapıyor. İki fakültemizde de hem lisans hem de lisans üstü programlar var. Biri Mühendislik ve Doğa Bilimleri diğeri Sanat ve Sosyal Bilimler. Üniversiteye öğrenci alırken bu iki fakülteye alıyoruz. Öğrenci ikinci yılını bitirirken hangi diploma alanında devam edeceğine kendisi karar veriyor. Gelirken biliyor ki Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi'nde yedi diploma alanı var. Orada da farklıyız. Farklı olmamızın da sebepleri var. Öğrenci Mühendislik Fakültesi'ne bu yedi daldan bir kısmı ilgisini çektiği için giriyor. Bize ÖSYM aracılığıyla girerken bu iki fakülteden birine giriyor. Öğrencilere, fakültesine bakılmaksızın birinci sınıfta aynı ders-

Sabancı Üniversitesi öğrencileri Toplumsal Duyarlılık Projeleri kapsamında ÇEKÜL Vakfı işbirliği ile fidan diktiler.

ler okutuluyor. Biz buna **üniversite dersleri** diyoruz. Biz şunu istiyoruz: Mühendislik eğitimi gören öğrencimiz de sanat ve sosyal alanlarda dersler alsın. Sanat Sosyal'deki öğrencilerimiz de teknik formasyona sahip olsun. Ülkemizde bu çok eksiktir. Mühendisler katı teknik alanlarda yetiştirilir, sosyal alanlarda kendi ilgisi varsa okur yoksa okumaz. İkinci sınıfta ise öğrenciler **fakülte dersleri** alıyor. Kararı kendi veriyor. Nasıl seçiyor? Alması gereken dersler var onları alıyor, bir de hangi taraflara yönelmeye niyetleniyorsa oralarından ders örnekleri alıyor.

Kemal İNAN: Kararını vermeden önce bir miktar manevra payı oluyor. Bu şunun için önemli; öğrencinin en büyük kaynağı kendi motivasyonu, kendi istemediği bir alanda öğrenci olsun istemiyoruz. Bu olayı iyice uca götürdük. Ne demek bu? Şu anda bir kişi biyoloji programını alıyor, bir kişi için ders açıyoruz. Böyle bir uygulama oldu. Bundan sonra da hiçbir kısıtlama yok. Kaç kişi o programı alacaksa biz buna imkân veriyoruz. Bu özgürlük havasını burada yaratmak istiyoruz. Öğrenciler psiko-

lojik olarak istedikleri alana girebileceklerini bilsinler.

Cemil ARIKAN: Bir önemli bilgi vereyim size. ÖSYM sayısal kısmında ilk 3 bine giren öğrencilerle ilgili bir araştırma yaptır-dık. Maalesef bu öğrencilerin yüzde 30'undan fazlası girdikleri fakülteden, bölümden, üniversi-teden bir nedenle memnun değil.

"Türkiye'de üniversiteye giriş sınavında ilk %10'a giren öğrenci kalitesini ABD'nin en iyi üniversitelerinde bile bulamazsınız"

İlk üç binden söz ediyoruz ki bunlar büyük bir olasılıkla ilk tercihlerine girmişlerdir. Aynı istatistiği bizim öğrencilerimizle ilgili söyleyeyim: İlk gelen öğrencilerimize doldurduğumuz bilgi formunda şu anda seçsen nereyi seçersin diye soruyoruz. Öğrencilerimizden yüzde 30'a yakını ilk söylediğinden farklı yerler seçti. Hatta, çok az sayıda olmasına rağmen fakülte değiştiren oldu. O da açık, o'da serbest.

- Fakülte değiştirme olanağı da var mı?

Kemal İNAN: Otomatik değil, yüzde yüz garanti etmiyoruz ama şu ilkedden hareket ediyoruz. Bu çocuk bunu istiyor mu? Bu çok önemli. Benim onun ne isteyeceğini empoze etme durumum yok. İstek onun enerji kaynağıdır onu harekete geçirmesi lazım. Bütün sistemimiz buna göre, kendi isteğine saygı. Eğitim sistemimizi sorarsanız, öğrenci merkezli ve Türkiye'deki belki tek kuruluş, bu ölçüde öğrenci merkezli. Bunun bir nedeni var. Öğrenciyi sevmek meselesi, platonik bir olay değil. Öğrenci en önemli kaynak. Özellikle Türkiye'de. Boğaziçi, ODTÜ, Bilkent gibi Türkiye'nin en iyi üniversitelerini alın. Amerika'nın en iyi üniversitelerinde buralara gelen öğrenci kalitesini bulamazsınız. Müthiş bir seçimle geliyorlar. O halde bunu çok iyi değerlendirmek lazım. Buradaki öğrencilerin Dünya'yı kımıldatabileceklerine inanmaları lazım. Bu kendine güvenin oluşması lazım. Onun için de biz bunu sağlamak yolunda öğrenci merkezli bir sistem kurduk.

- **Şu anda Mühendislik Fakültesi'nden mi söz ediyorsunuz?**

- Mühendislik Fakültesi'nden söz ediyorum. Bunun için diğer modellere bakıyoruz. Bilkent'ten Dekan'ı davet ettik. Şimdi OD-TÜ'den davet edeceğiz. Çünkü onlar da yapıyorlar. Biz çok açığız, başkalarının deneyimlerinden de yararlanmak istiyoruz.

Eğitime şundan önem veriyoruz, dışardan da bakıldığı zaman Türkiye'nin en büyük avantajı, dövmüşmeye iyi alışmış, çünkü çok rekabetçi bir lise sisteminden geliyor, bir genç nüfus var. En büyük potansiyel bu. Az eğitilmiş ama fena da eğitilmemiş ve çok rekabetçi şartlar içinde yetişmiş bir genç nüfus var. Bu nüfusun en başarılı yüzde 5'ini 10'unu

alırsanız müthiş, tank gibi her olayın üzerinden geçebilecek potansiyel enerji kaynağından bahsediyorsunuz. Bu enerji kaynağını harekete geçirmek son derece önemli. Türkiye'deki diğer kurumların doğrusu bu enerji kaynağını harekete geçirmek için her zaman gerekli eforu sarfettikleri inancında değilim. Öğrencilerin kendi motivasyonlarını, ba-

Cemil ARIKAN: İyi üniversitelerimizde şöyle bir anlayış vardır. İyilik şöyle tanımlanır: "Benim mezunum Türkiye'deki en iyi şirketlerde çalışabilir" Aslında bu çok doğal zaten. Çünkü siz o ülkenin en iyisiyseniz kaçınılmaz bir şekilde şirketler sizi alır. Biz bu iddianın şöyle olması gerektiğini düşünüyoruz: İyi üniversiteyse eğer, benim mezunlarım tabii ki en iyi şirketlerde çalışabilirler. Ama benim mezunlarım iş yaratabilme yeteneğine de sahip olmalı. Yenilikçi olmalı, iş kurabilmeliler. Yeni fikir varsa hemen o fikrin bir risk sermayesiyle desteklenip yeni bir ürüne doğru taşınabilmesi

Prof. Dr. Cemil ARIKAN

için başlangıç yerlerinin üniversiteler olması lazım. Dünya'daki iyi örneklerde yenilikçi girişimciliğin başlangıç yerlerinin üniversitelerden başladığını görüyoruz. Üniversiteler bu iddia ile kendi öğrencilerini yetiştirmeli, dolayısıyla bağımsız hareket edebilen, karar verebilen ve yenilikçi şirket kurabilen ve muhasebecinin, hukukçunun ne yaptığını en azından iletişim kurabilecek kadar bilen türde insanlar gerekli.

Yanlış anlaşılmasın iş adamı yetiştirmek istemiyoruz. Yeni, katma değeri yüksek ürünleri Türk toplumunun gündemine getirmek lazım. Bizim zaten fakir kalmamızın ana nedeni üretimimizde katma değeri yüksek ürün yaratamıyor olmamız. Neden? Çünkü o teknolojinin sahibi biz değiliz.

Katma değeri başka birileri alıyor, biz başka birilerinin ürettiği bir teknolojinin sadece üreticiliğini yapıyoruz. Orada

hiçbir zaman çok para kazanamazsınız. Parayı ancak yenilikçi olursanız özgün bir ürün, yeni teknoloji üretebilirsiniz. Herkesin ulaştığı bir teknoloji ile herkesin ürettiği ürünü yaptığımız zaman onun fiyatı aşağıya iner.

Dolayısıyla katma değer yok olur. Katma değeri kaybolmuş ürünlerle uğraşıyoruz. Tekstilde makinasını biz yapamadığımız için dört yılda bir makina değiştiriyoruz. Çünkü değiştirmesenziz üretiminiz rasyonel olmaz.

Biz diyoruz ki mezunlarımız bu ülkenin yenilikçi, yeni ürünler ortaya çıkaran insanları olmalı. İşler yaratabilmeliler. Önemli iddiamız bu.

Demin de söylediğimiz gibi araştırma üniversitesi olma felsefesiyle yola çıkmış bir üniversiteyiz. Sadece eğitim yapan bir kurum olmak istemiyoruz. Bu yüzden bizim için yüksek lisans programları, araştırma çok önemli ama bu araştırmanın ayrıca, en azından bir bölümünün müşterisi olmalı. Üniversitemiz çok yeni olmasına rağmen iş dünyasıyla, vakıflarla, devletle, uluslararası kurumlarla çok sayıda araştırma projemiz var.

"Biz işadamaı yetiştirmiyoruz; mezunlarımız katma değeri yüksek yeni ürünler, yeni teknolojiler yaratabilecek kişiler olmalı"

ğimsız çalışma isteklerini ortaya koyabilmek, onu harekete geçirebilmek lazım ki onlar kendi bağımsız iradeleriyle bizim aklımıza gelmeyecek şeyleri yapsınlar. Yani bizim komutumuzla yapsın istemiyoruz, kendileri yapsın.

Bakıyoruz dışarıdaki iyi üniversitelere, hepsinin civarında yep yeni konularla yeni buluşlarla işe başlayan yeni şirketler var. Start up'lerden bahsediyoruz. Türkiye'de böyle bir şey yok. Niye yok? Türkiye teknoloji yaratma konusunda oldukça geride bir ülke. Böyle bir genç nüfusumuz var, olanaklar var, biz bunu ilk harekete geçiren, ilk kıvılcımı çakan kurum olmak istiyoruz. Sanayi değiliz, şirket de değiliz. Bunun en önemli hammaddesi olan genç nüfusun enerjik, motive ve yaratıcı olmasını sağlayacak bir eğitime çok büyük önem veriyoruz. Bu konuda Türkiye'ye örnek olmak istiyoruz. Eğitime önem vermemizin ana nedenlerinden biri bu.

- Sanayi kuruluşlarıyla ortak çalışma yaptığınızdan söz ettiniz. Projeler size, sanayi kuruluşlarından 'şu soruna çözüm bulun' diye mi getiriliyor?

Cemil ARIKAN: Bu karşılıklı oluyor. Yakın zamanda başlayacağımız HES'le ortak bir fiber optik projemiz var. Teknoloji geliştirmeye dayalı bir proje. Ben ve Kemal Bey sanayiden, TÜBİTAK'tan geldiğimiz için Türk toplumunu, sanayisini tanıyoruz. Yer yer biz gidiyoruz yer yer onlar geliyor. Tekil projelerden bahsetmiyoruz. Şu anda üzerinde çalıştığımız ve Türkiye'de kurulmasının gerekli olduğuna inandığımız yenilikçilik aracı merkezlerine ihtiyacımız var. Sanayiciyle, özellikle KOBİ'lerle teknoloji noktalarını yani teknoloji talebiyle teknoloji odaklarını bir araya getirecek birtakım merkezler ihtiyacı var. Şu anda Avrupa'da var bunlar. Bunların kuruluşuyla ilgili bir çalışma yürütüyoruz. Gebze Organize Sanayi Bölgesi ile birlikte ortak bir

kuluçkalık kurma çalışmamız var. Bir de İsrailli ortağımız olacak. Ayrıca temiz teknolojilerle ilgili bir merkez kurma çalışmamız var. Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla ilgili birtakım alternatif kaynakların görülmesini hedefleyen çalışmalarımız var. Biz aynı zamanda bu bölgenin önemli bir potansiyele sahip olduğunu biliyoruz ve kendimizi çevresiyle birlikte bu bölgenin sosyal yapısıyla entegre bir parçası olarak görüyoruz.

Kemal İNAN: Sadece bölgeyle kalmıyoruz, bunun yanı sıra yurt dışı ile yoğun ilişkilerimiz var. Japonlarla çok önemli bir ilişkiye giriyoruz. En ileri teknolojiye mikro sistemde bir ortak araştırma projesi üzerinde çalışıyoruz. Biliyorsunuz sistemler gittikçe küçülüyor. Çok hızlı giden bir teknolojik gelişme bu. Şimdiye kadar bu daha çok elektronikte oluyordu, yavaş yavaş mekanik parçalarda da mikro sistemler geliştirmeye başlandı. Bir yandan yurt dışı ilişkilerimizde bu teknolojik bilgi birikimimizi genişletirken bir yandan da bu işi yurt içine yaymak için mekanizmalar oluşturmaya çalışıyoruz. Bu mekanizmaların asıl sahibi biz olmayacağız ama birinin de bunu başlatması lazım. Biz bunu başlatan kurumlardan biri olacağız. Start-up şirketlerin başlamasına ivme vermek istiyoruz.

- Bu projeler aynı zamanda üniversiteye maddi kaynak sağlıyor mu?

- Şu anda bizim asıl amacımız üniversitenin maddi kaynak sağlaması değil. Ama ileride olabilir. Üniversiteye maddi kaynak sağlayacak bu tür bilgi ve deneyimimizin kazandırdığı birtakım kaynaklar konusunda çok duyarlıyız. Çünkü kaynağımızı oluşturmak da istiyoruz. Söylediklerimiz bizim misyonumuzda olan ve başlatmak istediğimiz şeyler.

Bunun dışında şu anda üzerinde çok yoğun bir şekilde çalış-

tığımız bilişim alanındaki kurslar var. Türkiye'de birçok üniversite şu sıralar bu konulara eğiliyor. Biz bu işi çok daha sistematik olarak yapmayı düşünüyoruz. Bunlardan belki para kazanabiliriz. Böyle bir sistemin çekirdeğini ilk burada oluşturabiliriz. Bu tip pratik konulara da bakıyoruz. Bütün bunların araştırmalarımız için fon sağlaması da önemli. Burada önem verdiğimiz birbirini dengelemesi gereken iki boyut var. Bir yandan bilimsel özgünlüğü ve teknolojik yeniliği olan konulardan ayrı düşmeyecek şekilde çalışmak, bir yandan da buradaki bilgileri buradaki yaşama geçirmek. Şöyle bir tehlike var. Buradaki yaşama çok fazla ilgilenirseniz, Dünya ile ilginiz kopabilir. Onun için dış bağlantılara da çok önem veriyoruz. Ama yalnızca dış bağlantılara önem verip de bilimsel gelişmeleri izlerseniz bunu hayata geçirme deneyiminden yoksun kalırsınız, yavanlaşırsınız. Yabancılaşmak ve yavanlaşmak iki ayrı uçtaki olumsuzluklar. Misyonumuzda bütün bu bilgileri topluma kazandırma boyutu da olduğu için bu mekanizma ve kurumları oluşturmaya çalışıyoruz. Burada araştırma çok önemli bir bölüm. Araştırma politikamızda hem temel araştırmalar var hem ticarileşebilecek stratejik araştırmaların çok önemli bir boyutu var. Bize para getirecek araştırmalara da önem veriyoruz. Her biri bizim için belli bir öneme sahip. Avrupa üniversiteleri çok tutucudur çünkü büyük çoğunluğu devlet üniversitesidir. Onlar da bu yeni gelişmelere ayak uydurmaya çalışmak, kendi kaynaklarını bir ölçüde kendileri oluşturabilmek, pratik dünya ile ilişkilerini pekiştirmek ve anlamlandırmak konularında bayağı bir çaba içindeler. Japonya'da da başladı, ABD zaten bu konuda çok duyarlı bir ülke ABD'de üniversitelerin dinamiği çok hızlı değişebiliyor. Biz de bu eğilimle uyumlu olarak kendimizi kaynak yaratma ve sanayi ile ilişki konusunda, dış dünya ile ilişki konusunda hazırlıyoruz.

İkincisi Türkiye'nin özelliğinden geliyor. Türkiye teknoloji üreten bir ülke değil. Teknolojiyi paraya, değere çeviren bir ülke değil. Değere çevrilmiş teknolojiyi kullanarak üreten bir ülke. Yenilik sürekli değişen bir olay olmaya başladı. Bir yenilik geliyor, gidiyor, hemen bir başka yenilik onu izliyor. Bütün buna ayak uyduracak mekanizmaları kurmamız gerekiyor. Bu alanda bir rol oynamak istiyoruz. Yeni deneyimlerimiz var. Bunu herkesle paylaşmak istiyoruz. Diğer kurumlarla ortaklık yapmak istiyoruz. Dış ilişkilerimize çok önem veriyoruz. İster kabul edelim ister etmeyelim teknoloji Türkiye'nin dışında yaratılan bir olay. ABD'ye, Avrupa'ya hatta Uzak Doğu'ya bakmak lazım. Hepsiyle ilişkimiz var.

- Fakültenizin adı Mühendislik ve Doğa Bilimleri, Türkiye'de bunun benzeri yok galiba?

- Hayır yok.

- Doğa bilimleri olarak ne veriyorsunuz?

- Doğa bilimlerinin hepsi teknolojik alanlarda. Sosyal bilimlere ve doğa bilimlerine en uzak olan disiplinimiz endüstri mühendisliği, bu bölüm insan ilişkileriyle de ilgilidir. Doğa bilimlerine en yakın olan iki programımız var. Biri Moleküler Biyoloji öteki de Malzeme bilimleridir. Malzeme de kimyaya çok yakın. Bunun dışında fizik, kimya alanlarında bir programımız yok. Biz fizikçi, kimyacı yetiştirmek istemiyoruz. Yetiştirdiğimiz öğrencileri uygulamalı, bilgi yoğun teknolojik alanlarda prog-

ramlaştırmak istiyoruz. Türkiye'de de asıl talebin bu alanlarda olduğunu biliyoruz. Kendimizi ona göre ayarladık.

Sadece lisans üstünde matematik programımız var. Doktora ve mastır programımızda yok.

- Moleküler Biyoloji bölümü mezunu bir öğrenci Türkiye'de nerede çalışabilir?

- Bu alan Türkiye'de yeni patlıyor. Biyoloji bölümünde uzmanlaşmaya karar verdik. Daha çok genetik tekniklerin bitki biyoteknolojisinde kullanılması üzerine araştırma programlarımız var. Moleküler biyolojinin lisans programı üç aşağı beş yukarı bellidir, daha oturmuş bir programdır. Ancak lisans üstü programımızdaki araştırma etkinliğinin odağı bitki

"Öğrencinin tüm konuları üniversitede öğrenmesi mümkün değil. Çünkü teknoloji büyük bir hızla değişiyor, gelişiyor"

- Öğrencilerin dallarını ikinci sınıfta seçtiğini söyletiniz?

Kemal İNAN: Evet, ikinci sınıfın sonunda kendi alanlarını belirliyorlar.

- Türkiye'deki mühendislik eğitiminde genel olarak iki yıl temel dersler öğretiliyor mühendislik öğrencilerine. Elektrik mühendisi olacaksanız mesleki dersleri üçüncü sınıfta almaya başlıyor. Sizin verdığınız öğretim programıyla öğrencilerin temel bilgi eksiklikleri olmuyor mu?

- Olmuyor, sizin söylediğiniz doğru: ODTÜ'yü örnek olarak alırsak, ilk iki sınıfta mühendislik öğrencilerinin hepsi benzer ders-

ler görüyor. Birinci sınıfta hepsi çok temel derslerdir, fizik, kimya, matematik gibi. Biz ayrıca sosyal bilimlere çok önem veriyoruz, çok hoş bir dersimiz var. Onun dışında matematik, doğada bilim dersimiz var, biyoloji, kimya, fizik entegre tek bir ders halinde veriliyor. Biz farklı bir şekilde yapıyoruz. Ama temelde diğer üniversitelerle çok büyük bir farkımız yok.

- Sosyal dersler de verdiniz için müfredatı kısıtlama sorunuz olmuyor mu?

- Biraz zorlanıyorlar. Özellikle mühendislik fakültemizdeki öğrenciler haftada 100 sayfa İngilizce okumak zorunda oldukları zaman itiraz ettiler. Ama şimdi aynı öğrencilerle konuşun, ken-

dilerine müthiş bir güven gelmiş. Dekan olarak onlara söylediğim birşey var. "Ben size her dersi veremem. Açacaksınız Dünya dergilerini, öğreneceksiniz. Teknoloji her hafta değişiyor. Bunu izlemek zorundasınız. Eskisi gibi teknokratik bir makinenin robot gibi parçası olmayacaksınız. Eğer liderlik konumuna gelmek kendi alanınızda sıvrılmak istiyorsanız çok daha farklı insanlarla ilişki kurabilen, diğer alanlarda ne olduğunu bilen, okuduğunu çok hızlı anlayabilen, yerli yerine koyabilen insanlar olmalısınız. Onun için çok okumanız lazım."

Okuma ne işe yarayacak dedikleri zaman, bin sayfalık bir teknik raporu okuyup beş sayfada bunu özetleyin dedim ve size bir gün süre verdim. Bunu nasıl yapacaksınız? Bir yerde bunun ant-

biyoteknolojisi. Bunun nedeni çok açık, Türkiye müthiş bitki zenginliği olan bir ülke. Türkiye'nin çok ilginç bir GAP projesi var şu anda devam eden. Türkiye faunası bakımından Dünya'nın en zengin ülkesi. Tarım ve ekonomi açısından da son derece önemli. Genetik mühendisliği alanında bitki kısmı çok önemli olduğu için biz burada uzmanlaşmaya karar verdik. Şu anda Sabancı şirketlerinden SAPEKSA ile bir anlaşmamız var. Bu şirketin zaman içinde bir teknolojik dönüşüm yaparak genetik teknikleri kullanan, daha ileri düzeyde teknikleri kullanarak tohum üretebilen ve genetik mühendisliğini uygulayabilen bir şirket haline dönüşmesi için araştırmalarımızı birlikte götüreceğiz. Daha başlangıçta çok büyük bir sanayi desteğiyle içiçe çalışacağız.

- İngilizce öğretim konusunda ne düşünüyorsunuz, 'insanların ana dilinde eğitim alması ama yabancı dili de çok iyi öğrenmesi gerekir' diye de bir tez var?

- Buna katılıyorum. Eğer siz eğitiminizi İngilizce yapmadan Türkçe olarak sürdürürken hızla değişen teknolojiyi de izleyecek tercümanlar kadrosunu da oluşturabiliyorsanız, ki buna ordu lazım, becerbiliyorsanız ben buna razıyım. Hollanda, İsveç, Norveç bunu yapıyor. Ama becerdiğinizi söyleyip de hiçbir şeyi beceremiyorsanız o yanlış. Siz bana liseden İngilizce öğrenerek mezun olmuş bir kişi gösterin alkışlayayım. İngilizce artık Dünya dili olmuş. De facto bir esperanto dil olmuş.

İngilizce bilmediğiniz zaman hiçbir şey yapamazsınız. Türki-

ye'de iyi tercüme yapan insan sayısı çok yüksek değil. Tercüme işi çok zor.

Size bir örnek vereyim. Bertrand Russel'in Batı Felsefesinin Tarihi diye bir kitabı var. Bunun İngilizcesi'ni okuyordum, günün birinde arabamın camını kırıp kitabı almışlar. Hegel ile ilgili bir kısmında kalmıştım. Bir kitapçada Türkçe'sini buldum sevindim. Ama berbat bir tercümeydi ne dediğini anlayamadım. Kitapla hiç ilgisi yoktu. Felsefe alanında böyle. Teknik konularda çeviri, daha da zor. İngilizcesi olmayanın bütün Dünya ile ilişkisi kesik. İnsanı hapsedmek gibi birşey bu. İlginçtir ki biz bu konuyu aşmışız. Avrupa'da ise Avrupa Birliği nedeniyle ortak dil ne olacak diye tartışılıyor. Türkiye'de de tartışılıyor ama kimse bunu ciddiye almıyor. ■

renmanını almanız lazım. Bu ayrı bir yetenektir. Bu yetenekleri elden geldiğince kazanın. Sosyal bilimlerde okuma yetenekleriyle, başka yeteneklerle. Dünya'yı, siyaseti, ekonomiyi, sosyolojiyi iyi anlama, tarihi doğru, objektif değerlendirme. Bu konuda müfre-

datın yeterli olduğu inancında değilim. Burada bence birinci sınıfta bir kısıntı olmuyor. Çok ayrıntılı bir fizik kimya dersi vermiyoruz. Matematik dersi veriyoruz, o önemli, ikinci sınıfta fizik ve kimyadaki farklılıkları rahatça kapatıyorlar. ODTÜ'de üçüncü sınıfta

bölüm değiştirmeniz söz konusu değil. Sistem çok katı. Biz ikinci sınıfın sonunda seçme opsiyonu veriyoruz. Ders olarak dağılımımızda bir farklılık yoktur.

Bizim seçtiğimiz alanlarda bir tek elektrik mühendisliği bölümümüz gibi. Mikroelektronik bir diploma alanı telekom bir diploma alanı. ODTÜ'de bir öğrenci dördüncü sınıfta belki bir opsiyon seçer, mikroelektronığa veya telekoma gider. Bu alanlarda çok hızlı değişim var. Daha az dersle kurtulmak istemiyoruz. Fakat çok fazla, aşırı ders vermek de istemiyoruz. Öğrencilerin bu konudaki refleksleri de ters. Her şeyi formal öğrenmek zorunda değilsiniz. Çünkü siz burayı bitirir bitirmez o teknoloji dört yıl içinde tanınmaz bir şekilde değişecek. O sırada kendi kendinize öğrenemiyorsanız ümitsizsiniz. Enformal öğrenmeye şimdiden çok önem vermelerini istiyorum. Sistemimiz gayet sağlam. Aldığı ders sayısına, teknik kredi sayısına baktığınız zaman Dünya standartlarına uygun. Buna göre seçtik. Şu kadar kredilik ders almadan mezun olamıyor.

"Mütevelli Heyeti Başkanı'nın Güler Sabancı olması dışında Holding-Üniversite ilişkisi yok"

- Burada birçok kişinin kafasına takılan bir soruyu sormanın sırası geldi, Sabancı Holding'le üniversitesinin ilişkisi ne düzeyde. Öğretim programlarının seçiminde, öğretimi verilecek dalların belirlenmesinde Holding'in yönlendirmesi oluyor mu?

Kemal İNAN: Bunu öğrencilerimiz de soruyor. Sabancı Holding ile aramızda hiçbir formal ilişki yok. Bir tek mütevelli heyetimizin başkanı Güler Sabancı. Aileden başka kimse yok. Mütevelli heyetimizde farklı iş çevrelerinden, akademik çevrelerden kişiler var. Tabii ki VAKSA Sabancı'nın bir vakfı, bize parasal destek veriyor. Gelirin bir kısmını da kendimiz yaratıyoruz ve daha çok yaratma çabası içindeyiz. Zaman zaman söylendiği gibi Sabancı sanayi kuruluşlarına öğrenci yetiştirmek gibi bir misyonumuz yok. Bizim seçtiğimiz alanlarla, Sabancı'nın etkinliği olan alanların çok az bir çakışması

var. Bir tek malzeme biriminin Brissa ile Kordsa ile konu olarak ilgisi var. Bizden çıkan kişi Koç'ta da çalışabilir Sabancı'da da.

- Sabancı Holding veya bağlı şirketler öğrencilerinize burs veriyor mu?

- Burs politikamız da şimdiye kadar yavaş yavaş yerine oturmaya başladı. İlk yıl Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin hemen hemen tamamına burs verdik. Ama biz yüzde yüz burs veriyoruz demedik. Diğer üniversitelerden farklı olarak burslu ve bursuz diye ayrı kontenjanlar göstermedik. Sıralamaya bakıyoruz. İlk 200 içindeyseniz bizim onur bursumuzu alıyorsunuz, ilk 1000 içindeyseniz şu bursu alıyorsunuz. Öğrenciler giriş sınavındaki başarılarına göre bursu hak ediyor. İlk yıl bütün öğrencilerimiz ilk 1500'dendi. Çok fazla burs verdik. İkinci yıl bu biraz hafifledi. Çünkü ilk yıl taban puanımız çok yüksekti. Öğrenciler nasıl ol-

sa kazanamayız diye tercihleri arasına yazmadılar. Şimdi dengeye geldik. Mühendislik Fakültemizde öğrencilerimizin yüzde 50'sine burs veriyoruz.

- Zorunlu hizmet yok mu, burs karşılıksız mı?

- Karşılıksız.

- Çok sayıda vakıf üniversitesi var ve bunlarda deyim yerindeyse parayı bastıran grip okuyabiliyor?

- Ama bu üniversiteler niye çıktı diye sorarsanız, sınava giren 1,5 milyon kişi üniversiteye alınan kişi 100 küsur bin kişi. Parası olanlar şu ya da bu şekilde yurt dışında bir okula gidiyor. Yurt dışına para gidiyor Türkiye'den. Vakıf üniversiteleri yurt dışına giden parayı burada tutma işlevi görüyor. Bunlar genellikle araştırma üniversitesi değil fakat iyi kötü bir üniversite eğitimi veren üniversite konumunda. Vakıf üniversitelerinin de kendi içlerinde iyileri var, daha az iyileri var. Devlet üniversiteleri de öyle.

- Devletin imkanlarıyla ve büyük yatırımlarla yıllarca emek harcanarak yetişen öğretim üyeleri birden vakıf üniversitelerine geçmeye başladı. Bu devletin sınırlı olanak sağlaması nedeniyle öğretim üyeleri için bir yanıyla iyi oldu. Ama toplum olarak baktığımız zaman öğretim üyelerinin vakıf üniversitelerine geçmesiyle ve devlet üniversitelerinin zayıflamasıyla kazançlı mıyız, kayıpta mıyız?

- Kazançlı kayıplı olmaktan çok olaya şöyle bakmak lazım. Öğretim üyeleri esir değil, en iyi ücreti veya koşulları bulduğunda gidebilme özgürlüğüne sahip. Devlet üniversiteleri sisteminin hastalıklı yerlerini hemen size söyleyeyim. Bir yandan ➡

Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi öğretim üyelerinden bir grup

ücretleri artırmak istiyorlar. Peki devlet üniversitelerindeki öğretim üyelerinin üretkenliği ne kadar diye soracaksınız. Devlet üniversitelerinin diğer devlet kurumları gibi iyiyi kötünden ayırt etmeyen bir sistemi vardır, herkes eşittir. Olur mu? Hele öğretim üyeliğinde böyle şey olur mu? Bir de bayağı kalabalıktır, hepsine birden hiçbir devlet bu parayı veremez. Az öğretim üyesi tutun, iyi öğretim üyesini tutun, ama parayı da iyi verin.

Deniyor ki devlet üniversiteleri adam yetiştiriyor. Bu büyük palavra. Geçen yıl ABD'ye 10 bin Türk öğrencisi gitti, Amerika'da 60 bin Türk öğrenci var. Bunların çoğu Türkiye'ye gelmek istiyor. Siz buradan Milli Eğitim bursuyla adamı en iyi üniversitelerden birine yolluyorsunuz, sonra da getirip 19 Mayıs Üniversitesi'ne hoca yapıyorsunuz. Adam tek başına. Adamı öldürün daha iyi. Mesleki cinayettir bu. Bu fedakarlık edebiyatla-

rını yaparsınız ama her insan aldığı eğitimle uyumlu bir ortam içinde çalıştığı vakit o eğitimden hem kendisi hem başkaları bir yarar görür. Devlet üniversiteleri şunu istiyor: Adamı yetiştirsin sonra da burada ayda 400 Dolar'a esir gibi çalıştırsın. Böyle şey olmaz. Niçin böyle yapıyor? Çünkü devlet bütçe vermiyor. Olmayacak yerlere üniversite kurmuş. Her üniversite, her bölümü olsun istiyor. Ben bu üniversiteye bilgisayar konusunda insan bulamıyorum. Çünkü Dünya rekabetiyle karşı karşıyayım, Bilkent de bulamıyor. Peki Sivas Cumhuriyet Üniversitesi nereden bulacak? O zaman orada bilgisayar bölümü kurmayacaksınız, o bölgenin yerel ihtiyacını karşılayacak bir bölüm kuracaksınız ki oradaki insanlar size bir kaynak aktarsın. Çok farklı bir model olması lazım. Bu konuda vakıf üniversitelerini suçlamanın bir anlamı yok, bence bu haksız rekabet olarak da görmemeli.

- Devletin vakıf üniversitelerine verdiği desteğin devlet üniversitelerine verdiği destekten daha fazla olduğu söyleniyor...

- Bu bir kere doğru değil. Çünkü vakıf üniversiteleri de kamu görevi yapıyor. Biz bir kar kuruluşa değiliz. Hepsi sübvansede ediliyor. Bir sermaye grubu para vermiş sırf kendi prestiji için, devletin teşekkür etmesi lazım. Bunlar kamu görevi gördüklerine göre devlet desteği almaları da normal. Çünkü kar amacıyla kurulmamış. MIT'nin aldığı desteği bilerseniz hayret edersiniz, yüzde 80 devlet desteği alıyor. ABD'deki Stanford Üniversitesi böyle. Avrupa'da özel üniversite olmadığı doğru, böyle bir gelenek yok. Ama Japonya'da çok farklı kaynaklardan beslenen özel üniversiteler var.

- Öğrenciden yıllık 10 bin Dolar, 11 bin Dolar ücret alan üniversiteler var bu konuda ne düşünüyorsunuz?

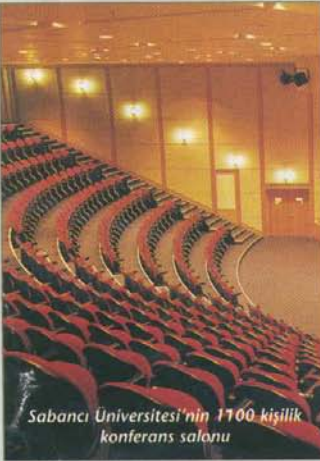
- Bunun hemen arkasından şunu söylüyorum, bu miktarlardan daha çok alan liseler var. Millet bu liselere kıyamet gibi hücum ediyor. Aileler buralara paraları bastırıyor, sıra üniversiteye gelince kıyamet koparıyor. Niye para veriyoruz, eğitim en doğal hakkımızdır diyorlar. Hemen şunu söyleyeyim yemek içmek en doğal hakkımız değil mi? Size bedava yedirip içiren var mı?

Birileri insanları eğitim veriyoruz diye aldatıyorlarsa, eğer niteliksizse, devlet hemen ona itiraz etmeli. Devlet üniversitelerinde birçok zengin çocuğuna devlet desteği verilmiş oluyor. Bunu kamu veriyor. Üniversitede okuyamayan insanların vergisiyle karşılanıyor. Olanagi olmayan ama eğitime ihtiyacı olan insana elbette bu olanagi sağlayacaksınız. Ama olanagi olana da sağlıyorsunuz.

Sabancı Üniversitesi Lisans Diploma Programları

MÜHENDİSLİK VE DOĞA BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

ÖSYM tarafından MDBF'ye yerleştirilen öğrencilere aşağıdaki yedi lisans diploma programı sunuluyor:

Sabancı Üniversitesi'nin 1700 kişilik konferans salonu

1. Bilgisayar Bilimi ve Mühendisliği
2. Biyoloji Bilimleri ve Biyomühendislik
3. Malzeme Bilimi ve Mühendisliği
4. Mekatronik Mühendisliği
5. Mikroelektronik Mühendisliği
6. Telekomünikasyon Mühendisliği
7. Üretim Sistemleri Mühendisliği

SANAT VE SOSYAL BİLİMLER FAKÜLTESİ

1. Ekonomi
2. Görsel Sanatlar ve Görsel İletişim Tasarımı
3. Kültürel Etütler
4. Toplumsal ve Siyasal Bilimler